OTSUSED

KOMISJONI OTSUS,

2. mai 2013,

riigiabi SA.33618 (12/C) kohta, mida Rootsi kavatseb anda Uppsala spordikompleksile

(teatavaks tehtud numbri C(2013) 2362 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2013/452/EL)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool viidatud sätetele [1] ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) 7. detsembril 2011 teatas Rootsi pärast eelteavituse etappi komisjonile meetmest, mis käsitleb Uppsala uut spordikompleksi. 17. jaanuaril 2012 esitas komisjon teabenõude. Rootsi vastas 16. veebruaril 2012.

(2) 22. märtsi 2012. aasta kirjaga teatas komisjon Rootsile, et on otsustanud algatada abi suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse.

(3) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* [2]. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles märkusi esitama.

(4) Komisjonile esitas märkusi üks huvitatud isik. Komisjon edastas need märkused Rootsile, andes talle võimaluse neile vastata, ning Rootsi vastused laekusid 3. augusti 2012. aasta kirjaga.

(5) Samuti esitas Rootsi täiendavad selgitused 2012. aasta oktoobris ja novembris.

(6) Rootsi otsustas loobuda keelenõudest ning nõustub sellega, et otsus võetakse vastu inglise keeles, mis on autentne keel.

2. MEETME KIRJELDUS

(7) Uppsala spordikompleksi projektis osalevad Uppsala [3] kohalik omavalitsus (edaspidi „kohalik omavalitsus") ning kolm ettevõtet, mis on juba eraomandis või on pärast asutamist eraomandis: spordikompleksi haldama hakkav äriühing, kinnisvaraettevõtja ning üritusi korraldav äriühing.

(8) Spordikompleksi haldama hakkava äriühingu ülesanne on spordikompleksi projekti juhtimine ja koordineerimine kinnisvaraettevõtja ning üritusi korraldava äriühingu loomiseni. Praegu eksisteerib ainult spordikompleksi haldama hakkav äriühing. Selle omanikeks on eraettevõtjad SH Bygg (45 %), Aros Holding (45 %) ja spordiklubi Almtuna IS (10 %).

(9) Kompleksi ehitaja ja omanik on kinnisvaraettevõtja. Kinnisvaraettevõtja aktsionärideks on ainult erainvestorid. Kohalik omavalitsus kehtestab nõuded, et tagada kinnisvaraettevõtja objektiivne ja võimalikult avatud ning läbipaistval viisil valimine. Spordikompleksi haldama hakkav äriühing teeb omavalitsusele ettepanekuid võimalike ja sobivate investorite kohta ning omavalitsusel lasub vastutus kooskõlas esitatud valikukriteeriumidega kinnisvaraettevõtja moodustamiseks valitavate investorite heakskiitmisel ja määramisel [4]. Spordikompleksi projekti jaoks avatakse veebiportaal, mille eesmärkideks on teabevahetus ning huvitatud isikutega suhtlemine. Portaali

[1] ELT C 152, 30.5.2012, lk 18.
[2] Vt joonealune märkus 1.

[3] Uppsala on suuruselt neljas linn Rootsis ning asub Stockholmist umbes 70 km kaugusel põhjas.
[4] Kinnisvaraettevõtja valimise kriteeriumid on esitatud eellepingu lisas, mille Rootsi esitas 29. juunil 2012. Muu hulgas peab kandidaat vastama järgmistele tingimustele: teadmised ning kogemused kaubanduslikel eesmärkidel kasutatava suurema rajatise ehitamise ning juhtimise valdkonnas; laialdane erialane pädevus, finantsstabiilsus ja -tugevus, pühendumus edendada spordikompleksi üldsusele avatust ning võidelda aktiivselt diskrimineerimise vastu.

kaudu saavad huvitatud isikud teatada oma huvist kinnisvaraettevõtjasse investeerimise kohta ([5]). Kohalikule omavalitsusele ei kuulu kompleksist seega mingit osa ning tal puudub mõjuvõim kinnisvaraettevõtja tegevuse üle, kuid talle pakutakse vastutasuks toetusele võimalust kinnisvaraettevõtja välja osta.

(10) Üritusi korraldavaks äriühinguks saab eraettevõtja, kelle kohustuseks on spordikompleksi töö korraldamine. Üritusi korraldava äriühingu ning kinnisvaraettevõtja omanik(ud) ei pruugi olla sama(d). Kinnisvaraettevõtja ülesanne on valida välja üritusi korraldav äriühing, järgides kohaliku omavalitsuse kehtestatud nõudeid, mis tagavad üritusi korraldava äriühingu avatud, läbipaistva ja objektiivse valimise kooskõlas esitatud valikukriteeriumidega ([6]).

(11) Selleks et vastata praegustele ja tulevastele vajadustele spordi- ja kultuuriürituste korraldamise rajatistega seoses, nõuab kohalik omavalitsus tehtud uuringute ([7]) põhjal, et ehitada tuleb multifunktsionaalne spordikompleksi suurune rajatis.

(12) Uppsala spordikompleks on mõeldud mitmete spordialade (nt jäähoki, korvpall, saalihoki, käsipall ja ratsasport) võistluste, eri kultuuri- ja meelelahutusürituste (kontserdid, kogupereetendused, telesaated ja galaüritused) ning kohtumiste (konverentsid, ettevõtjate üritused, messid, ettevõtlusega seotud üritused) korraldamiseks. Kompleksi suurim ruum mahutaks spordivõistluste ajal 8 500 külastajat ning muude ürituste ajal 10 000 külastajat ([8]). Spordikompleksi tuleks ka jõusaal ja toitlustusasutused.

(13) Praegu on Uppsalas kuus spordikompleksi ja kontserdisaali, neli neist kuuluvad kohalikule omavalitsusele ning kaks on eraomandis. Peale selle asuvad 1–2 tunni sõidu kaugusel Uppsalast mitu suurt spordikompleksi, muu hulgas Stockholmis. Sellegipoolest väidab Rootsi, et olemasolevatest hoonetest ei piisa spordikompleksidega seotud ruumivajaduse rahuldamiseks ning seetõttu puudub ka võimalus suuremate spordi- ja kultuuriürituste korraldamiseks ja et alternatiivsed võimalused ruumi suurendamiseks oleksid kohaliku omavalitsuse jaoks kallimad ([9]).

(14) Kohalik omavalitsus eelistaks rohkemat ruumi, mida pakutaks riikliku sekkumiseta ja eraprojektide kaudu, kuid see ei ole teostatav.

2.1. **Spordikompleksi ehitamise rahastamine**

(15) Kohalik omavalitsus osaleb rahaliselt kahel järgmisel viisil: esiteks, otsetoetusega spordikompleksi ehitamiseks, ning teiseks, rentides kinnisvaraettevõtjale maad, kuhu spordikompleks ehitatakse.

(16) Spordikompleksi maksumuseks hinnatakse 650 miljonit Rootsi krooni (72 miljonit eurot). Kohaliku omavalitsuse osalus on 150 miljoni Rootsi krooni (16,5 miljonit eurot) suurune toetus, ülejäänu rahastatakse erakapitali ja laenude abil järgmiselt: kinnisvaraettevõtja eraomanikud toetaksid ehitamist 75–100 miljoni Rootsi krooniga (8–11 miljonit eurot) ning kinnisvaraettevõtja võtab laenu 400–425 miljoni Rootsi krooni ulatuses (44–47 miljonit eurot), mille puhul kohalik omavalitsus ei anna mingit garantiid.

(17) Vastutasuks rahastamise eest saab kohalik omavalitsus spordikompleksi väljaostuõiguse (edaspidi „väljaostuõigus"). See võõrandatav väljaostuõigus kehtib 6. kuni 25. aastani alates jõustumisest. Selle väljaostuõiguse kasutamiseks maksab väljaostuõiguse omanik tasu vastavalt väljaostuõiguse lepingus määratud kriteeriumidele. Võimalik stsenaarium, mis käsitleb 10. aastat väljaostuõiguse jõustumisest, näitab, et tasu oleks 47,3 miljonit Rootsi krooni (5 miljonit eurot). Rootsi väitel on *pessimistliku* stsenaariumi korral (see tähendaks, et kohaliku omavalitsuse toetuse puhasväärtus on 22 miljonit Rootsi krooni (2,6 miljonit eurot)) praegune väljaostuõiguse puhasväärtus 128 miljonit Rootsi krooni (15 miljonit eurot) ([10]). Rootsi väitel puudub kohalikul omavalitsusel huvi saada spordikompleksi omanikuks ning väljaostuõiguse väärtus omavalitsuse jaoks seisneb hoopis võimaluses müüa spordikompleks tulevikus edasi, saades nii tagasi spordikompleksi rahastamisele kulunud summa.

([5]) Analoogselt komisjoni tõlgendava teatisega, milles käsitletakse ühenduse õigust lepingute sõlmimisel, mis ei ole või on ainult osaliselt reguleeritud riigihankedirektiividega, (ELT C 179, 1.8.2006, lk 2).

([6]) Üritusi korraldava äriühingu valimise kriteeriumid on esitatud eellepingu lisas, mille Rootsi esitas 29. juunil 2012. Muu hulgas peab kandidaat vastama järgmistele tingimustele: teadmised ning kogemused asjakohaste turgudega seoses, laialdane erialane pädevus ja teadmised Uppsala ürituste, spordivaldkonna ja kultuuri valdkonnas, usaldusväärne äriplaan spordikompleksi kasutamise kohta, sealhulgas selle üldsusele avatuse edendamise ning diskrimineerimise vastu võitlemise kohta, finantsstabiilsus ja -tugevus ning nõusolek ausa ja äriliste põhimõtete kogumi põhise tulemustest sõltuva püsiva hüvitise tasemega.

([7]) Tehtud on mitu uuringut, sh uuring Uppsala organiseeritud spordiühingute ruumivajaduse kohta, mille tulemusel ilmnes, et praegu on linna peamiste spordialade puhul vaid ligikaudu 70 % ruumivajadusest kaetud ning seega on täitmata ligikaudu 30 % koguvajadusest. Teine Uppsala elanike hulgas korraldatud küsitlus näitas, et 37 % elanikest leiab, et omavalitsus peaks investeerima spordihallidesse, -kompleksidesse ning -staadionidesse, see oli teine enim nõutud investeering pärast nõutud investeeringut jalgratta- ja kõnniteedesse. Küsitlusest ilmnes ka, et 16 % elanikest eelistas spordiüritustesse investeerimist.

([8]) Spordikompleksi kahest tiivast suurem tiib peaks mahutama spordiüritustel 2 000 külastajat ning kongresside ja kontsertide ajal 3 500 külastajat. Väiksema tiiva mahutavus on 1 000 külastajat ükskõik millise ürituse korral ning kompleksi konverentsiruum mahutab 10–400 külastajat.

([9]) Nt olemasoleva Gränby jäähalli käigushoidmine ilma seda laiendamata ei oleks mõistlik alternatiiv, sest see ei lahendaks ruumipuudust ning Gränby jäähalli laiendamine tähendaks kohalikule omavalitsusele suuremaid kulusid.

([10]) Selline väljaostuõigus on koostatud koostöös finantsnõustamisfirmaga Copenhagen Economics. Põhistsenaariumis on väljaostuõiguse väärtuseks 174 miljonit Rootsi krooni (19,6 miljonit eurot), mis on 24 miljonit Rootsi krooni rohkem kui kohaliku omavalitsuse antav toetus.

(18) Maa rentimisega seoses ehitatakse spordikompleks riigi maale, mida kohalik omavalitsus rendib kinnisvaraettevõtjale vähemalt 50 aastaks ([11]). Renditasu on 50 000 Rootsi krooni (5 500 eurot) aastas. Väidetavalt vastab renditasu turutingimustele.

2.2 **Spordikompleksi haldamine ja kasutamine**

(19) Spordikompleksi ehituse lõppedes juhib kompleksi tegutsemist üritusi korraldav äriühing, kes rendib kompleksi kinnisvaraettevõtjalt edasi kasutajatele.

(20) Üks rahastamises osalemise tingimusi on see, et kohalik omavalitsus peab üritusi korraldava äriühingu valimisprotsessi jaoks kehtestama nõuded. Vastavalt kinnisvaraettevõtja ja üritusi korraldava äriühingu vahelisele rendilepingule peab viimane samuti tagama, et üldsus saab kompleksi kasutada turutingimustel ja mittediskrimineerival viisil.

(21) Menetluse käigus on Rootsi täpsustanud, et spordikompleksis korraldatakse peamiselt kolme liiki üritusi: kaubanduslikud üritused, sponsitud üritused ning kohaliku omavalitsuse või muude osaliste korraldatud üritused ajal, mil kompleks on renditud kohalikule omavalitsusele. Ligikaudu 90 % neist üritustest on üldsusele avatud, kuigi rakendatakse erinevaid sissepääsutasusid, ning vähemalt 95 % kohaliku omavalitsuse rendiajast kasutatakse koolide ja õpilaste sporditegevuse tarbeks ning mittetulundusühingute ja üldsuse harrastusspordialade hüvanguks – see on ligikaudu 60 tundi nädalas. Spordikompleks on väidetavalt multifunktsionaalne ja kõigile avatud ning ühelegi sisekasutajale ei anta eesõigust ([12]).

(22) Selleks et kindlustada spordikompleksi kasutamise aeg koolidele, spordiklubidele ja üldsusele ning ka kohaliku omavalitsuse enda üritustele, sõlmib kohalik omavalitsus üritusi korraldava äriühinguga rendilepingu ([13]). Kohalik omavalitsus rendib spordikompleksi 20 % kogukasutusajast. Rendi kehtivusaeg on 25 aastat aastamaksuga 15 miljonit Rootsi krooni (1,7 miljonit eurot) ([14]). Lisaks kohaliku omavalitsuse makstavale rendile hinnatakse spordikompleksi muudest allikatest saadavaks rendituluks […] (*) Rootsi krooni.

2.3. **Menetluse algatamise põhjused**

(23) Komisjon leidis oma otsuses ametliku uurimismenetluse algatamiseks, et valikulist majanduslikku eelist ei saa välistada ühelgi tasandil (nt ehitamine, haldamine ja kasutamine) ning seetõttu kaasneks projektiga riigiabi. Spordikompleksi riikliku kaasrahastamise korral moonutataks tõenäoliselt konkurentsi või vähemalt tekiks selline oht ning mõjutataks liikmesriikidevahelist konkurentsi ja kaubandust, mida ei saaks välistada. Komisjonil on ka kahtlusi, kas kavandatud projekti saab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel praeguses etapis ühelgi kolmel võimaliku abi tasandil (ehitamine, haldamine ja kasutamine) kokkusobivaks pidada.

3. **HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED**

(24) Pärast ametliku uurimismenetluse algatamist esitas märkusi vaid Uppsala kohaliku omavalitsuse volikogus opositsiooni kuuluv roheliste erakond, kes üldjoontes väljendas projekti suhtes oma pahameelt, märkides, et projekt on peamiselt kavandatud eraettevõtjate kasumit silmas pidades.

4. **ROOTSI MÄRKUSED**

(25) Selle teatise tähenduses on Rootsi eeldanud riigiabi võimaldamist, sest ta teab, et spordikompleksiga seotud täiendavat ruumi ei saada turujõududelt, ning väidab, et riigiabi tuleb pidada kokkusobivaks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel. Rootsi väitel tuleks eelkõige arvesse võtta järgmist.

(26) Spordikompleks vastab ühiste huvide hästi määratletud eesmärgile, arvestades spordikompleksi multifunktsionaalsust ning seda, et praegu ei ole Uppsalas piisavalt sobivaid ja kaasaegseid rajatisi spordi- ning kultuuriürituste jaoks. Kohalik omavalitsus täidab oma kohust üldsuse ees, võimaldades spordikompleksi projekti elluviimist ([15]). Võimalikud alternatiivid ja investeerimine olemasolevasse Gränby jäähalli infrastruktuuri oleksid kulukamad ning ei kaotaks ikkagi täielikult ruumipuudust.

(27) Kuna täiendavat ruumi spordikompleksi tarbeks ei oleks võimalik saada ilma abita, on tegemist turutõrkega.

([11]) Kohalik omavalitsus ei või koha rentimisest loobuda enne 50 aasta möödumist rentimise alguskuupäevast ja edaspidi mitte enne 20 järjestikuse aasta möödumist.

([12]) Kuigi spordikompleksis leiavad endale kodu kohalikud jäähoki- ja korvpallimeeskonnad, on siiski selgitatud, et need ühingud ei saa kompleksi kasutamisel eesõigust.

([13]) Lisaks rendilepingule üritusi korraldava äriühingu ja kohaliku omavalitsuse vahel sõlmib viimane lepingu ka kinnisvaraettevõtjaga, et muu hulgas tagada nii kohaliku omavalitsuse kui ka üldsuse juurdepääs spordikompleksile juhul, kui üritusi korraldav äriühing peaks muutuma maksujõuetuks või kaotama oma rendilepingu kinnisvaraettevõtjaga. Sellisel juhul jätkub leping kinnisvaraettevõtjaga samadel tingimustel.

([14]) Renditasu vaadatakse läbi kord aastas tarbijahinnaindeksi põhjal. Kohalik omavalitsus sõlmib üritusi korraldava äriühinguga ka eraldi rendilepingu, et tagada spordikompleksile juurdepääs samadel tingimustel, mis on üritusi korraldaval äriühingul juhul, kui ta peaks oma tegevuse lõpetama.

(*) […]: nurksulgudes olev teave kuulub ametisaladuse hoidmise kohustuse alla.

([15]) Uuringud näitavad, et praegu on selliste spordi- ja kultuuriürituste tarbeks, mida spordikompleksis korraldataks, puudu 30 % vajalikust ruumist.

Rootsi spordisektor on erinevalt mõne teise liikmesriigi vastavast sektorist peamiselt mittetulunduslik ja sõltub seega riiklikust rahalisest toetusest.

(28) Riiklik kaasrahastamine 23 % ulatuses projekti kogueelarvest piirdub vaid rangelt vajaliku ja proportsionaalsega, mida on vaja projekti elluviimiseks. Rahalised vahendid on piiratud rahastamise puudujäägiga ehk vahenditega, mida pole võimalik turult saada. Puuduolevate rahaliste vahendite abil toetamisega võimaldab kohalik omavalitsus spordikompleksi projekti ellu viia, sest ükski teine turul osaleja ei soovi projekti toetada 150 miljoni Rootsi krooniga (16,5 miljonit eurot). Kohaliku omavalitsuse makstav rent spordikompleksi kasutamiseks 20 % kasutusajast ei anna turutingimustega võrreldes haldajale mingit eelist ning spordikompleks renditakse kinnisvaraettevõtjale tingimustel, mis on võrreldavad teiste ettevõtjatega, kes rendivad spordirajatiste tarbeks kohalikult omavalitsuselt maad. Rootsi on täiendavalt täpsustanud spordikompleksi vajalikkust, sest vajalikku lisaruumi ei saa luua eraettevõtjate abil ega ka Uppsala olemasolevaid spordikomplekse kasutades ja/või neid laiendades.

(29) Et tagada täiendavalt abi proportsionaalsus, saab kohalik omavalitsus väljaostuõiguse, mille väärtus põhistsenaariumi korral on 174 miljonit Rootsi krooni (19,6 miljonit eurot) ([16]). Väljaostuõigus ei võimalda ülemäärast hüvitamist, sest kohalik omavalitsus saab väljaostuõiguse vastutasuks oma toetusele, mis on rohkem väärt kui antud abi.

(30) Samuti on Rootsi veelgi täpsustanud spordikompleksi kasutamist ning selle üldsusele avatust, st et spordikompleks oleks üldsusele avatud umbes 90 % võimalikust ajast ning kompleksi kasutamine tagatakse mittediskrimineerival alusel, ilma et eelistataks mõnda konkreetset ettevõtjat, ning turutingimustel.

(31) Mõju liikmesriikidevahelisele konkurentsile ja kaubandusele (juhul kui seda üldse on) on piiratud, sest majandustegevus toimub peamiselt kohalikul tasandil. Peale selle on kohalikus omavalitsuses asuvatel erasektori rajatistel erinevad tegevussuunad ning neid ei saa pidada spordikompleksi sihtrühmaga konkureerivateks.

5. ABI HINDAMINE

5.1. Abi olemasolu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses

(32) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1 *„on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust”*.

(33) Riigiabina klassifitseerimiseks peab esitatud projekt täitma järgmiseid kumulatiivseid tingimusi: esiteks tuleb meetme jaoks eraldada raha riigi vahenditest; teiseks peab see ettevõtjatele andma majandusliku eelise; kolmandaks peab see eelis olema valikuline ning kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ning neljandaks peab meede mõjutama ühendusesisest kaubandust.

(34) Võttes arvesse nõuet, et meedet peab olema toetatud riigi vahenditega ning selle peab siduma riigiga, on see tingimus sellisel juhul selgelt täidetud, kuna Uppsala kohalik omavalitsus maksab projektile otsetoetust, maksab spordikompleksi kasutamise eest renti ning annab kasutada maa, kuhu spordikompleks ehitatakse. Kohalikud omavalitsused, nagu Uppsala, on riigiasutused ja riigi osa ning nende vahendeid peetakse seetõttu riigile kuuluvaks.

(35) Kohaliku omavalitsuse poolne spordikompleksi ehitamise rahastamine võib endas kujutada abi andmist, kui see põhjustab valikulise eelistuse konkreetse majandustegevuse puhul. Selles kontekstis tähendab tulundusliku tegevusega infrastruktuuri ehitamise rahastamine riigiabi andmist vastavalt Leipzig/Halle lennujaama suhtes Euroopa Kohtu langetatud kohtuotsusele, ([17]) juhul kui täidetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kõiki tingimusi. Kohtu hinnangul määrab infrastruktuuri hilisema kasutamise majanduslik iseloom ka ehitise liigi. Käesoleval juhul kasutataks spordikompleksi turul teenuste pakkumiseks ehk majandustegevuseks. Seetõttu tuleb hinnata, kas erinevad projektis osalevad pooled saavad riigiabi.

Spordikompleksi ehitamine

(36) Rootsi tunnistas, et kohalik omavalitsus oli esialgu spordikompleksi rahastamisel lootnud erainvestorite abile, kuid ilma riikliku rahastamiseta pole projekti elluviimine teostatav. Seetõttu annab 150 miljoni Rootsi krooni suurune toetus kinnisvaraettevõtjale kui spordikompleksi omanikule majandusliku eelise, sest toetus on vajalik, et ehitada spordikompleks, mida ei ehitataks turutingimustel. Kuna kaasatud rahalised vahendid on ilmselgelt riigi vahendid ning otsus toetuse andmise kohta on samastatav kohaliku omavalitsuse tegevusega, on kõik teised riigiabi saamise tingimused täidetud (vt järgnevat liikmesriikidevahelise konkurentsi moonutamise ja kaubandusliku mõju hinnangut) ning seetõttu tähendab toetus kinnisvaraettevõtjale riigiabi saamist.

([16]) Negatiivse stsenaariumi korral on väljaostuõiguse väärtuseks 128 miljonit Rootsi krooni (15 miljonit eurot), mis tähendaks, et kohaliku omavalitsuse antava toetuse praegune puhasväärtus on 22 miljonit Rootsi krooni (2,6 miljonit eurot).

([17]) 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-288/11: Mitteldeutsche Flughafen AG, Flughafen Leipzig/Halle GmbH *vs.* Euroopa Komisjon.

(37) Seoses spordikompleksi rendile andmisega esitas Rootsi andmed Uppsala teiste spordirajatiste võrreldavate rendihindade kohta ([18]). Seetõttu ei ole võimalik tõendada, et kinnisvaraettevõtja saaks rendilepingu tingimuste tõttu lisaabi.

Spordikompleksi haldamine

(38) Spordikompleksi hakkab haldama üritusi korraldav äriühing, kes rendib kompleksi kinnisvaraettevõtjalt. Nii kinnisvaraettevõtja kui ka üritusi korraldav äriühing on eraettevõtjad. Menetluse käigus on Rootsi täiendavalt täpsustanud kinnisvaraettevõtja ja üritusi korraldava äriühingu valiku tingimusi ning ka kinnisvaraettevõtja ja üritusi korraldava äriühingu vahelise rendilepingu peamisi tingimusi ([19]). Kinnisvaraettevõtja valimisel lasub kohalikul omavalitsusel vastutus kinnisvaraettevõtja moodustamiseks valitavate kandidaatide heakskiitmisel ja nende kohta otsuse langetamisel, kohalik omavalitsus ei osale aga kinnisvaraettevõtja äritegevuses. Kinnisvaraettevõtja valib välja üritusi korraldava äriühingu, milleks saab eraettevõtja, kes ei ole seotud kinnisvaraettevõtjaga.

(39) Üritusi korraldava äriühingu kinnisvaraettevõtjale makstava renditasuga seoses on Rootsi selgitanud, et see tasu koosneb järgmistest osadest: i) kindlaksmääratud renditasu, mis on võrdne rendiga, mida kohalik omavalitsus maksab üritusi korraldavale äriühingule spordikompleksi kasutamise eest 20 % kasutusajast; ii) kindlaksmääratud tasu, mis vastab nimesponsorilt saadavale maksele; iii) kindlaksmääratud renditasu, mille summa põhineb tegelikel kulutustel ning katab tegevuskulud ja vahendite amortiseerumise, ning iv) muutuv renditasu, mille summa arvutatakse üritusi korraldava äriühingu netokäibe teatud protsendiväärtusena ning mille miinimumsummas lepivad pooled kokku. Teisisõnu määratakse renditasu kahe eraettevõtja vahel vabalt valitud summana, mis on eespool esitatust tulenevalt teatud miinimumsummast suurem. Rootsi täpsustas ka seda, et kohalikul omavalitsusel ei ole õigust otseselt osaleda kinnisvaraettevõtja ja üritusi korraldava äriühingu vahelistes rendilepingut hõlmavates läbirääkimistes ning samuti ei saa kohalik omavalitsus kuidagi mõjutada nende kahe iseseisva eraettevõtja vahel kokku lepitud kaubanduslikke tingimusi.

(40) Kohaliku omavalitsuse ja üritusi korraldava äriühingu vaheline rendileping spordikompleksi kasutamise kohta 20 % kasutusajast kehtib 25 aastat ning renditasu aastas on 15 miljonit Rootsi krooni (1,7 miljonit eurot). Rootsi kinnitab järgmist: i) kohalik omavalitsus maksab spordikompleksi kasutamise eest tundide põhjal arvutatavat renditasu, mis on 40–50 % väiksem üritusi korraldava äriühingu makstavast tasust kinnisvaraettevõtjale; ii) erinevus üritusi korraldava äriühingu ja kohaliku omavalitsuse makstava renditasu vahel ajapikku suureneb; iii) teised rajatise kasutajad maksavad üritusi korraldavale äriühingule renti turuhinnaga.

(41) Kuigi sellised tingimused vähendavad üritusi korraldava äriühingu saadavat eelist sellise miinimumini, mis on vajalik infrastruktuuri haldamise tagamiseks, ei saa siiski välistada eelist, mida selle uue spordikompleksi haldaja võiks saada sarnaste turul olemasolevate spordirajatiste haldajate ees. Võttes siiski arvesse, et selline abi oleks siseturuga kokkusobiv, nagu on allpool tõendatud, pole vaja välja tuua lõplikku tõestust abi olemasolu kohta.

Spordikompleksi kasutamine

(42) Nagu eespool nimetatud, on üritusi korraldav äriühing eraettevõtja. Spordikompleksi kasutamisega seoses peab üritusi korraldav äriühing tagama, et spordikompleks antakse üldsusele kasutada turutingimustele vastavalt ja mittediskrimineerivatel tingimustel. Ligikaudu 90 % kõigist üritustest on üldsusele avatud, kuigi rakendatakse erinevaid sissepääsutasusid, ning vähemalt 95 % kohaliku omavalitsuse rendiajast kasutatakse koolide ja õpilaste sporditegevuse tarbeks ning mittetulundusühingute ja üldsuse harrastusspordialade hüvanguks: see on ligikaudu 60 tundi nädalas. Seega on spordikompleks multifunktsionaalne ja kõigile avatud ning ühelegi sisekasutajale ei anta eesõigust.

(43) Sellisel juhul oleks kohalik omavalitsus oluline klient ning spordikompleksi kasutajateks oleksid suurel määral kohalikud jäähoki- ja korvpallimeeskonnad, mis kasutaksid seda oma kodukompleksina. Nii jäähoki- kui ka korvpallimeeskondade tegevus on peamiselt harrastajate tasemel ning jäähokiseltsi parim meeskond mängib paremuselt teises jäähokiliigas.

(44) Spordikompleksi rentimine võib endast kujutada selle kasutajatele abi andmist, kui selle kasutajaid saab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 tähenduses ettevõtjateks pidada ning kui nende makstav rent on allapoole seda taset, mida makstaks turu tavatingimustes spordikompleksiga võrreldava rajatise rentimisel. Mitteprofessionaalseid kasutajaid ei peeta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 tähenduses ettevõtjateks. Rootsi lubas edaspidi kohaldada turupõhist tasu. Kuna puudub selgitus, kuidas seda tasu arvutatakse, ei saa eelise olemasolu täielikult välistada.

Mõju liikmesriikidevahelisele konkurentsile ja kaubandusele

(45) Isegi kui suurem osa spordikompleksis toimuvast tegevusest on kohaliku iseloomuga, on kompleksis siiski ruumi korraldada suuri või keskmise suurusega rahvusvahelisi üritusi ning seetõttu ei saa välistada mõju liikmesriikidevahelisele konkurentsile ja kaubandusele.

([18]) Esitati näide võrreldava rajatise (tenniserajatis Gränbys) rentimise intressilepingu kohta, mille aastane renditasu on 52 000 Rootsi krooni.

([19]) Vt 29. juuni 2012. aasta eelleping.

Kohaliku omavalitsuse väitel on aga väga ebatõenäoline, et spordikompleksis toimuks rohkem kui paar (kui üldse) üritust, mis oleksid naaberriikide elanikele niivõrd huvipakkuvad, et nad reisiksid ürituse külastamiseks sadade kilomeetrite kaugusele Uppsalasse. Seetõttu on ebatõenäoline, et spordikompleksis toimuvad üritused võistleksid naaberriikide sarnaste üritustega.

(46) Oma määruses Madalmaades asuva Ahoy kompleksi kohta leidis Üldkohus aga, et sellist tüüpi rajatise kasutamisel puudus põhjus turu piiramiseks ainult selle liikmesriigi territooriumiga ([20]). Nagu algatamisotsuses märgitud, leiab komisjon seega, et spordikompleksile antav abi võib mõjutada liikmesriikidevahelist konkurentsi ja kaubandust.

5.2. **Kokkusobivus**

(47) Rootsi väitel tuleks juhul, kui meedet peetakse riigiabiks, kuulutada see kokkusobivaks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel. Et kavandatavat meedet võiks selle erandi raames pidada siseturuga kokkusobivaks, uurib komisjon, kas meede järgib poliitika kohast ühise huvi eesmärki, samuti seda, kas see on vajalik ja proportsionaalne ning kas see ei põhjusta põhjendamatut konkurentsi moonutamist.

(48) Võttes arvesse poliitika kohase ühise huvi eesmärgiga seotud saavutusi, märgitakse, et spordi- ja muude avalike ürituste korraldamiseks mõeldud rajatiste ehitamist ning üldsusele mõeldud erinevat liiki ürituste toetamist peetakse riigi vastutusalasse kuuluvateks, võttes arvesse eelkõige Amsterdami deklaratsiooni spordi kohta ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 165: „Liit panustab Euroopa spordiküsimuste edendamisse, võttes arvesse selle eripära, vabatahtlikkusel põhinevaid struktuure ning selle sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni”.

(49) Kohalik omavalitsus täidab spordikompleksi projekti võimaldamisega oma kohustust üldsuse ees, sest spordikompleks oleks üldsusele juurdepääsetav, pakuks spordi- ja kultuuriüritusi, oleks multifunktsionaalne ning leevendaks ruumipuudust ja/või spordi- ja kultuuriürituste jaoks sobivate ning kaasaegsete rajatiste puudust Uppsalas. Spordikompleksi projekti elluviimist tuleb seetõttu pidada poliitika kohasele ühise huvi eesmärgile vastavaks.

([20]) Üldkohtu 26. jaanuari 2012. aasta määrus kohtuasjas T-90/09: Mojo Concerts BV ja Amsterdam Music Dome Exploitatie BV *vs.* Euroopa Komisjon (punkt 45).

(50) Kavandatava meetme vajalikkuse ja proportsionaalsusega seoses tõendas Rootsi, et Uppsalas on vajadus spordikomplekside täiendava ruumi järele. Kuna praegu on Uppsalas olemas vaid 70 % suurte spordiürituste jaoks vajalikust pinnast ([21]) ja Uppsala elanike arv kasvab suhteliselt kiiresti, on linnas kiire ja pakiline vajadus spordikomplekside täiendava ruumi järele. Rootsi selgitas lisaks, et sellist vajadust spordikomplekside järele ei saa leevendada ainult eraettevõtjate abil. Üks põhjus on Rootsi spordisektori iseloom, sest muu hulgas on valdkond peamiselt mittetulunduslik ning põhineb vabatahtlikul juhtimisel ja tööl, sõltudes riiklikust rahalisest toetusest. Samuti märkis Rootsi, et olemasolevad spordikompleksid on sobimatud teatud liiki ürituste, nt suuremad spordi- ja kultuuriüritused, korraldamiseks ning et eraomanikele kuuluvates rajatistes korraldatakse tavaliselt vaid väiksemaid üritusi. Olemasolevad rajatised on vananenud ning ei vasta enam üldsuse esitatavatele tänapäevastele nõuetele. Gränby jäähall ehitati 1974. aastal ning selle kaasaegsetele standarditele vastavaks muutmine oleks Rootsi väitel niivõrd suur muutus, et vastaks tegelikkuses uue spordikompleksi ehitamisele ning jäähalli maa-ala pole selle võimaldamiseks piisavalt suur. Näiteks mõjutaks see kõrvalasuvat maahoki mängimise hoonet ning lisaks ei suudetaks seal toime tulla külastajate ja mängijate transpordi, evakuatsiooni ning ohutusega, kui samal ajal toimuks tegevus muudes lähedalasuvates rajatistes.

(51) Peale selle jääksid pärast uue spordikompleksi ehitamist olemasolevad kompleksid – sh Gränby jäähall – endiselt kasutusse. Multifunktsionaalses uues spordikompleksis korraldataks nii suuri spordi- kui ka kultuuriüritusi, mida ei saa praegu Uppsalas läbi viia, ning see täiendaks juba olemasolevaid komplekse, kus jätkuks samamoodi praegune tegevus. Tänu uuele spordikompleksile oleks võimalik praegu Gränby spordihallis korraldatavaid suuremaid spordiüritusi, nt jäähokimängud paremuselt teises liigas, läbi viia uues spordikompleksis, kus on sobivamad tingimused ja rohkem ruumi. Eeldatavalt viidaks ligikaudu 60 % Gränby jäähallis toimuvatest jäähokiüritustest järk-järgult üle uude spordikompleksi, tänu millele oleks Gränby jäähallis 3 045 tundi vaba aega koolide ja õpilaste spordiharrastusteks ja üldsusele pakutavaks harrastuspordiks.

(52) Puuduvad ka uue spordikompleksi ehitamise teostatavad alternatiivid. Gränby jäähalli ülalpidamine ilma seda laiendamata ei oleks realistlik alternatiiv, sest see ei lahendaks vajadust rohkema ruumi järele ning Gränby jäähalli laiendamine ei rahuldaks vajadust suuremaid üritusi korraldavate rajatiste järele. Kui ehitataks uus spordikompleks, vajaksid olemasolevad kompleksid, nagu Gränby jäähall, ikkagi remonti ning varustuse uuendamist.

([21]) Põhineb tehtud uuringutel, vt ka joonealune märkus 7.

(53) Komisjon leiab seetõttu, et isegi kui piirkonnas või naaberlinnades või -riikides tegutseb ka teisi spordikomplekse, on Rootsi näidanud, et Uppsala vajadust rohkema ruumi järele ei saa täita vaid Uppsala olemasolevaid spordikomplekse kasutades või neid laiendades. Uus spordikompleks oleks olemasolevatele kompleksidele pigem täiendus kui asendus, tagades Uppsala spordikomplekside pinna tõhusama kasutuse. Eelkõige täiendaks uus spordikompleks Gränby jäähalli, kus toimuvad samuti suuremad spordi- ja kultuuriüritused, millele pole praegu Uppsalas sobivat korralduskohta.

(54) Rootsi on ka selgitanud, et kui kohalik omavalitsus poleks projekti vastu huvi tundnud, oleks eraettevõtjad otsustanud teistsuguse spordikompleksi kasuks, kus oleks rohkem tähelepanu pööratud tulunduslikule tegevusele, kahjustades sporditegevust ja üldsust üldisemalt. Rootsi sõnul on konsultatsioonid pankade ja erainvestoritega näidanud, et nimetatud pooled poleks nõus katma kogu projektiga kaasnevat finantsriski. Investeeringu kogumaksumust summas 650 miljonit Rootsi krooni (72 miljonit eurot) rahastatakse kolmes osas: laenud, erasektori otseinvesteeringud ja kohaliku omavalitsuse investeering. Äriühingu piisava usaldusväärsuse tagamiseks ei tohi laenude osakaal liiga suur olla ning ülejäänud raha peab tulema otse investoritelt. Projekti riski ja kasumi suhte tõttu on erainvestorid nõus investeerima vaid 75–100 miljonit Rootsi krooni (8–11 miljonit eurot), mistõttu tuleb kohalikul omavalitsusel projekti rahastada 150 miljoni Rootsi krooniga (16,5 miljonit eurot). Tänu kohaliku omavalitsuse niivõrd suurele investeeringule on projekti esialgne usaldusväärsus 35 % ning jääb ka edaspidi üle 30 % ([22]). 150 miljoni Rootsi krooni suurune osalus (16,5 miljonit eurot) vastab 23 % nominaalsele koguinvesteeringule. Kõik pankade ja erainvestorite eraviisilised eellepingud sõltuvad kohaliku omavalitsuse 150 miljoni Rootsi krooni suurusest (16,5 miljonit eurot) investeeringust. Seetõttu on projekti elluviimiseks ja sellest üldsusele kasu toomiseks vajalik kohaliku omavalitsuse osalus nimetatud summas. Seega on tõendatud, et kohaliku omavalitsuse projektis osalemine on oluline. Riiklik kaasrahastamine on ka vajalik, sest ilma kohaliku omavalitsuse toetuseta poleks spordikompleksi projekti rahastamiseks piisavalt vahendeid. Eespool esitatu põhjal on tagatud, et kohaliku omavalitsuse toetus piirdub rangelt vajalikuga.

(55) Vastutasuna toetuse eest saab kohalik omavalitsus spordikompleksi väljaostuõiguse, mille väärtus on pessimistliku stsenaariumi korral 128 miljonit Rootsi krooni (15 miljonit eurot), mis tähendaks, et kohaliku omavalitsuse antava kapitalitoetuse puhasväärtus negatiivse stsenaariumi korral on 22 miljonit Rootsi krooni (2,6 miljonit eurot). Kohalik omavalitsus eeldab siiski, et väljaostuõiguse väärtus on peaaegu kindlalt investeerimiskuludest suurem.

(56) Igal juhul tagavad nii haldaja valimise menetlus kui ka haldaja ja kinnisvaraettevõtja vaheline leping ning muud eespool esitatud põhjused, et täidetakse vajalikkuse ja proportsionaalsuse nõuded.

(57) Kohaliku omavalitsuse spordikompleksi kasutamise võimalustega seoses vastab 20 % võimalikust kogukasutusajast 3 285 tunnile aastas. Rootsi on lubanud, et vähemalt 95 % kohaliku omavalitsuse rendiajast kasutatakse koolide ja õpilaste sporditegevuse tarbeks ning mittetulundusühingute ja üldsuse harrastusspordialade hüvanguks: see oleks ligikaudu 3 121 tundi aastas ja 60 tundi nädalas. Seega suureneb üldsusele avatusega seoses kohaliku omavalitsuse sõlmitava uue spordikompleksi rendilepingu kaudu rajatiste kasutusaeg 3 285 tunni võrra, kuid samuti lisandub kasutusaega 3 045 tunni võrra aastas Gränby jäähalli vabanenud pinna tõttu (vt põhjendus 51).

(58) Selle tulemusel täiendaks uus spordikompleks olemasolevaid spordikomplekse lisanduva ruumiga ja suurendaks Uppsalas aset leidvate ürituste (nii spordi- kui ka kultuurivaldkonnas) liike, lisaks pakutaks märkimisväärselt rohkem võimalusi harrastusspordi ja Uppsala üldsuse jaoks. Seega tuleb abi pidada hästi suunatuks ning riiklikku kaasrahastamist õigustatuks.

(59) Võttes arvesse spordikompleksi asukohta ning seda, et enamik selles toimuvast tegevusest on kohaliku tähtsusega, on selle mõju liikmesriikidevahelisele konkurentsile ja kaubandusele piiratud, kuigi nagu eespool on kirjeldatud, ei saa seda täielikult välistada.

(60) Eespool toodud põhjustel on tõendatud, et kohaliku omavalitsuse osalemine spordikompleksi projektis on nii vajalik kui ka proportsionaalne ning ei põhjusta põhjendamatut konkurentsi moonutamist ning et võimalik abi üritusi korraldavale äriühingule ja kasutajatele on samuti siseturuga kokkusobiv.

(61) Kuna projekt on veel esimeses etapis, oodates komisjoni heakskiitu, on vaid luba projekti arendamiseks ning kinnisvaraettevõtja ja üritusi korraldava äriühingu moodustamiseks. Rootsi on seega lubanud järgmist:

([22]) Finantsnõustamisfirma Copenhagen Economics arvamuse põhjal sõltuvad kinnisvaraettevõtja usaldusväärsuse arvutused kohaliku omavalitsuse esialgsest investeeringust. Rootsi väitel ei ole pangad eriti altid laenu rahastama, kui projekti usaldusväärsus on alla 30 %.

i) rakendatakse kohaliku omavalitsuse ja spordikompleksi haldama hakkava äriühingu vaheline eelleping ning eellepingu lisa ([23]);

ii) vähemalt 95 % kohaliku omavalitsuse rendiajast kasutatakse koolide ja õpilaste sporditegevuse tarbeks ning mittetulundusühingute ja üldsuse harrastusspordialade hüvanguks;

iii) Rootsi esitab komisjonile adresseeritud eellepingu esitamise järel asjakohased sõlmitavad lepingud (kohaliku omavalitsuse ja kinnisvaraettevõtja vaheline leping, kinnisvaraettevõtja ja üritusi korraldava äriühingu vaheline leping ning kohaliku omavalitsuse ja üritusi korraldava äriühingu vaheline rendileping), ja

iv) Rootsi esitab komisjonile kuni 2020. aastani aastaaruandeid abimeetme rakendamise kohta, võttes eelkõige arvesse eespool esitatud punkti 2.

6. **JÄRELDUS**

(62) Kohaliku omavalitsuse toetus spordikompleksi ehitamisele sisaldab riigiabi kinnisvaraettevõtjale ning võimalik, et ka üritusi korraldavale äriühingule ning spordikompleksi kasutajatele. On tõendatud, et Uppsala spordikompleksi riiklikest vahenditest kaasrahastamine on projekti elluviimiseks nii vajalik kui ka proportsionaalne ning kõigile mittediskrimineerivatel tingimustel piisavalt avatud, ilma et eelistataks mõnda konkreetset ettevõtjat. Tasakaalustatuse analüüsi tulemus on positiivne.

(63) Seetõttu leiab komisjon, et Uppsala spordikompleksi projekt on siseturuga kokkusobiv Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses.

(64) Komisjon märgib, et Rootsi nõustub sellega, et otsus võetakse vastu inglise keeles, mis on autentne keel.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Meede, mida Rootsi kavandab rakendada Uppsala spordikompleksi puhul, väärtusega 150 miljonit Rootsi krooni, on siseturuga kokkusobiv vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c. Seetõttu lubatakse rakendada meede, mille summa on 150 miljonit Rootsi krooni.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Rootsile.

Brüssel, 2. mai 2013

Komisjoni nimel
asepresident
Joaquín ALMUNIA

([23]) Rootsi esitas selle teabe 29. juunil 2012. aastal komisjonile teatise 6. lisas, mida täiendas 1. lisa.